

ГЛОБАЛНО ПОГЛЕДИ

Руска операција у Сирији

НЕПРОЦЕЊИВО БОРБЕНО ИСКУСТВО

Операција у Сирији представља прво учешће руских војника у ратним дејствима изван територије бившег СССР-а у историји савремене Русије. Захваљујући честим ротацијама људства, сиријска операција имала је велики утицај на стицање искуства припадника Оружаних снага Русије. Сматра се да ће даље напредовање командног кадра који је у Сирији стекао ратно искуство тек имати великог утицаја на руску војну мисао и начине доношења тактичких одлука у годинама које долазе.

Пише Михаил КУРАКИН

Из Кремља је 30. септембра 2015. саопштено да је председник Сирије Башар Ел Асад написао писмо руском лидеру Владимиру Путину са молбом Москви да пружи војну подршку Сиријској Арапској Републици. Према речима Сергеја Иванова, у то време руководиоца администрације у Кремљу, Русија је донела одлуку да одговори на молбу Дамаска, искључиво из националних интереса. Он је тада објаснио да број грађана Русије и земаља Заједнице независних држава (ЗНД) који се прикључују тзв. Исламској држави „расте не на дневном нивоу, већ свакога сата”, као и да се део њих већ вратио у Русију. Због тога, подвукао је Иванов, сврсисходније је предупредити тероризам и дејствовати против терориста на удаљеним територијама, него се сусрести са тим великим проблемом у Русији.

Очигледно су договори сиријске и руске стране отпочели много пре званичног Асадовог писма Путину, јер је претходница руских снага, састављена од неколико виших официра и обезбеђења, дошла у Сирију у јуну 2015. године. Задатак им је био да изабере место на коме ће се налазити будућа војна база. Избор је пао на постојећи аеродром „Базел ел Асад” код града Лагакије, 350 километара северозападно од Дамаска, а база је добила име по оближњем селу – Хмејмим. Пре пребацивања авиона, хеликоптера и копнене технике било је неопходно да се створе сви безбедносни услови. Тај задатак поверен је јединицама специјалне намене и морнаричкој пешадији. Крајем јуна и почетком августа одред за специјалне намене једне од бригада Спецназа Јужног војног округа спровео је „чишћење” постојећег аеродрома и његове околине. Спецназовци су не само проверили, већ и ставили под своју контролу сва зграде и објекте, доминирајуће високе и друге важне локације на терену.

Након тога су на сцену ступиле јединице морске пешадије Црноморске

флоте. Они су поставили пунктове и тачке ватреног обезбеђења око будуће ваздухопловне базе. Касније су били ангажовани артиљерија и тенкови. Требало је саградити и опремити стајанке за авионе и хеликоптере, складишта, места за механизована оруђа и помоћну технику. За смештај људства коришћени су контејнери.

„СИРИЈСКИ ЕКСПРЕС”

Од 8. августа 2015. покренут је „сиријски експрес”. Шест великих руских десантних бродова почело је да превози војну технику и други терет. Више од десет пута пловили су између база Црноморске флоте и сиријске луке Тартус, где још од совјетских

Највеће изненађење на сиријском небу била је појава најновијих руских ловаца ијетше генерације Су-57. Према речима руског министра одбране Сергеја Шојгуа, два руска ловца Су-57 су тада у Сирији провела два дана и за то време су успешно прошла бојева испитивања. Њих су тада ираишли и авиони лабораторије, а неколико месеци касније објављен је и видео-снимак тих летова.

времена функционише пункт материјално-техничке подршке руске флоте. Касније је у операцију укључен и један теретни брод.

У Тартусу су затим формирано копнени конвоји, који су упућивани на место изградње нове базе. Направљене су стајанке за авионе, хеликоптере и технику. Продужене су допунске стазе и постављени радио-електронски системи за обезбеђење летова.

Након месец дана ваздухопловна база Хмејмим примила је прве авионе. Слетели су тешки војни транспортни Ан-124 „руслан” и путнички Ил-62М. Следећег дана у базу је долео још један „руслан”. Почео је са радом ваздушни мост.

Задатак војне транспортне авијације био је превоз људства и хеликоптера Ми-24П и Ми-8 АМТШ. „Крокодили” (тако у руској армији због карактеристичног профила зову Ми-24) имали су задатак да помогну морнаричкој пешадији у обезбеђивању базе. Ипак, њихов главни посао био је да буду пратња авионима који слећу и узлећу. Ангажовање Ми-24 смањивало је практично на нулу било какве покушаје да терористи оборе авионе на најосетљивијем делу њиховог лета, при полетању и слетању.

НА СИРИЈСКОМ НЕБУ

Главну ударну снагу руске армије у Сирији представљала је авијација. У операцији су били ангажовани јуришници Су-25СМ, фронтоски бомбардери Су-24М, ловци Су-27, Су-30СМ, Су-35 и најновији Су-57, стратешки носачи ракета Ту-22М3, Ту-95МС и Ту-160, хеликоптери Ми-8, Ми-28Н, Ми-24П и Ка-52.

Свакако највеће изненађење на сиријском небу била је појава најновијих руских ловаца пете генерације Су-57. Према речима руског министра одбране Сергеја Шојгуа, два руска ловца Су-57 су тада у Сирији провела два дана и за то време су успешно прошла бојева испитивања. Њих су тада пратили и авиони лабораторије, а неколико месеци касније објављен је и видео-снимак тих летова. Према саопштењу руског министарства одбране, „у пракси су проверене летно-техничке карактеристике најновијег авиона, информационо-управљачки комплекс, рад свих система, укључујући и комплекс наоружања, и све то у условима повишених температура и сложеног рељефа”.

Америчко интернет издање Military Watch Magazine објавило је текст у коме се каже да се на Блиском истоку појавио ловац који није још званично у наоружању руске армије и да је демонстрирао спремност за учешће у конфликтима ниског интензитета. Испитивања у Сирији, како су то Американци видели, имала су неколико циљева. Први је одговор на по-

јаву на сиријском небу америчког ловца пете генерације F-22 Raptor, а други демонстрација могућности новог авиона за потенцијалне стране купце. Јер, у ратним условима се најбоље оцењују главне летне карактеристике, системи везе и управљања летом, као и способност рада у екстремно врелој клими, што је нарочито важно за потенцијалне купце из земаља Азије.

За уништење упоришта терориста у Сирији први пут су коришћени стратешки бомбардери Ту-95 („медвед“) и Ту-160 („бели ладуд“), који су са великог растојања погађали циљеве новим крстарећим ракетама типа Х-101. Према саопштењу Министарства одбране Русије, у рано јутро 17. новембра 2015. у ваздух су подигнути бомбардери далеког домета Ту-22М3, Ту-95МС и Ту-160 са различитим типовима наоружања. Са Аеродрома „Моздок“ на Северном Кавказу узлетело је 12 авиона Ту-22М3 и бомбардовало више циљева у сиријским провинцијама Рака и Дејр ез Зор. Затим су стратешки носачи ракета Ту-95МС и Ту-160 лансирали 34 крстареће ракете ваздух-земља, које су убрзо затим уништиле задате циљеве у провинцијама Идлиб и Алепо. Након извршеног задатка стратешки бомбардери вратили су се у матичну ваздухопловну базу „Енгелс“ код Саратова. Током те операције Ту-22М3 су прелетели око 4.510 километара, а Ту-95МС и Ту-160 чак 6.566 километара.

Висока ефективност вођења ратних дејстава Војнокосмичких снага Русије у Сирији забележена је и у тајном извештају НАТО-а, чији су се делови појавили у медијима у фебруару 2016. године. У том документу се каже да је НАТО послао у Сирију много више авиона од Русије, али да су руске снаге ипак показале много бољи резултат захваљујући великом мајсторству и обуци пилота, као и моћи бојеве технике. Експерти америчког војног врха оценили су војну операцију Русије у Сирији као успешну, уз напомену да је Русија у стању и да продужи операције у Сирији на постојећем нивоу током много наредних година.

КОПНЕНА ОПЕРАЦИЈА

У прво време учешће руских снага у копненим борбама у Сирији било је једна од најскриванијих тема. Министарство одбране је у почетку наглашавало да у Сирији дејствује само авијација. Касније је из извештаја министра одбране Сергеја Шојгуа постало јасно да сиријским војницима на копну помажу и руски артиљерци. У обраћању поводом доделе одликовања учесницима сиријске операције председник Русије Владимир Путин је 2016. године изнео податак да у Сирији деј-

ствују руске Снаге за специјалне операције (ССО), које врше навођење руске борбене авијације на циљеве на земљи. Током 2016. и 2017. године неколико пута су се појављивала саопштења о погибијама руских војника у борбама. У марту 2016. године Русија је сазнала за погибију поручника ССО Александра Прохоренка. Он је у противничковој позадини код Палмире наводио авионе на мете, а када су га терористи открили и опколили, за циљ је руским авионима одредио себе. Александру Прохоренку тада је пост-

хумно додељено звање Хероја Руске Федерације. Припадници ССО учествовали су у поновном ослобађању Палмире 2017. године и ослобађању Алепа годину дана раније. У мају 2017. године председник Путин је лично доделио ордене групи од 16 Спецназоваца, који су два цела дана држали део фронта у Алепу против 300 терориста. У борби су уништили терористички тенк, два оклопна возила и аутомобил-бомбу са самоубицом. Командир групе добио је звање Хероја Русије, а остали официри државна одликовања.

„Сирија заиста представља прву територију на коју је Русија координирано и у великом обиму послала експедициони корпус, укључујући Снаге за специјалне операције и различите категорије Спецназа” – написала је Сара Фајнберг, предавач на Факултету националне безбедности у Тел Авиву. Она сматра да је сиријска операција дозволила припадницима ССО Русије „да брине своје мајсторство без додатног оптерећења на војни буџет”. Број припадника група руског Спецназа у Сирији Фајнбергова је проценила на

230 до 250 људи. По њеним речима, успешан рад ССО у Сирији сведочи о „препороду руске ратне вештине”.

У Сирију су у лето 2016. године пребачене јединице руских деминера, са задатком да разминирају ослобођену Палмиру, али и наређењем да сачувају историјске споменике тог древног града. Деактивирано је 18.000 експлозивних направа, разминирано 825 хектара земљишта и 8.500 објеката.

Почетком децембра 2016. године деминери су послати да разминирају ослобођене од терориста источне делове Алепа. До 21. фебруара наредне године одред је извршио постављене задатке и вратио се у Русију. Од мина је очишћено 2.956 хектара земљишта, 945 километара путева, онеспособљено 36.000 експлозивних направа, од којих је 20.000 било кућне израде.

Јединице војне полиције су од 2015. године вршиле непосредно обезбеђење ваздухопловне базе „Хмејим”, а касније и пункта материјално-техничке подршке у Тартусу.

Неколико батаљона војне полиције послато је у Сирију у децембру 2016. године. Њихов задатак био је стабилизација ситуације у Алепу, Дамаску и више других насељених места. Ове јединице формиране су од људства батаљона специјалне намене 42. моторизоване стрељачке дивизије, 19. и 166. моторизоване стрељачке бригаде. Претежно су биле састављене од муслимана са Северног Кавказа – Чечена, Ингуша, Дагестанаца. Како је на конференцији за штампу објаснио руски председник Владимир Путин, припадници тих батаљона углавном су били сунити, као и већина Сиријаца. Јединице руске војне полиције су само једном непосредно учествовале у ватреним дејствима. У јесен 2017. године један вод војне полиције зауставио је пробој исламиста у провинцији Хама. У помоћ су им притекли борци ССО и јуришни авиони, што им је омогућило да се без губитака извуку из окружења.

Уз садејство руске војне полиције августа 2018. године омогућен је повратак посматрача из састава ми-

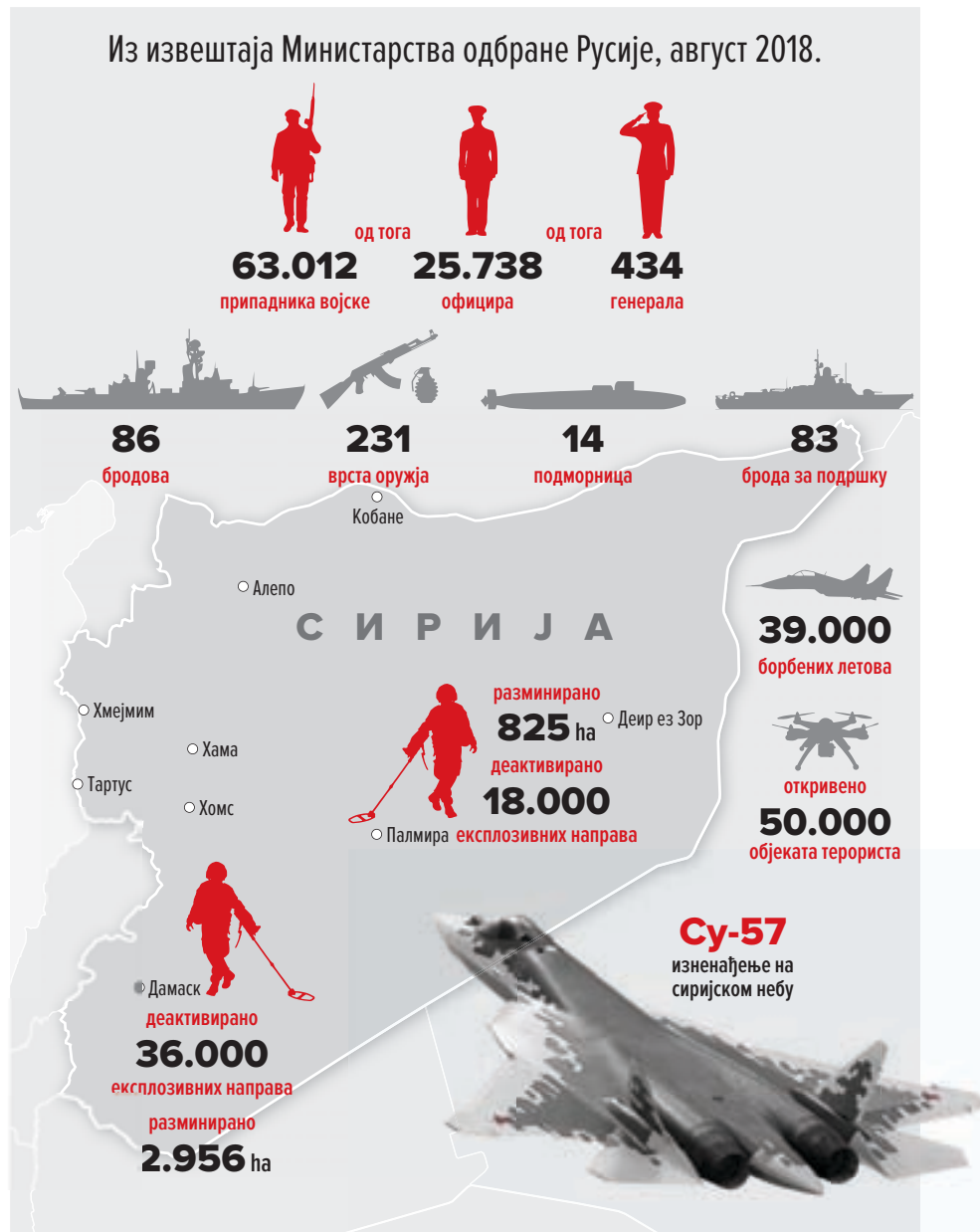
ровних снага УН за раздвајање између јужног дела Сирије и Голанске висоравни. Уједињене нације обуставиле су свој рад у том подручју и евакуисале све снаге још у септембру 2014. године, након што су терористи организације „Џебхат ел Нусра” заробили 45 миротвораца УН са Фиџија. Руски војни полицајци омогућили су повратак снага УН и почели заједнично патролирање са плавим шлемовима. Батаљон руске војне полиције учествовао је у оспособљавању осам посматрачких пунктова дуж линије раздвајања и обнављању рада граничног прелаза на превоју Ел Кунејтра, у складу са израелско-сиријским споразумом о прекиду ватре из 1974. године.

„СИРИЈСКИ ТАЛАС”

Припадници руских оружаних снага су неке од тактичких новина преузели и из искуства својих сиријских колега. Тактику која је у Русији названа „сиријски талас” осмислио је генерал Сухел – један од главних војних стратега у Дамаску. У пустињи и великим отвореним пространима, уз помоћ оклопљених булдожера и друге путарске технике, великом брзином грађени су заклони од песка или земље, иза којих су се прикривале јуришне јединице. „Талас” је отежавао противнику наношење удара по снагама које наступају, а које су у сличним ситуацијама на отвореном простору, по правилу имале велике губитке. Под заштитом таквог фортификационог заклона тенковска група могла је да отвара ватру кроз остављене отворе, а да сама буде за то време на сигурном.

УДАРИ ГЛАВНИМ КАЛИБРОМ

У сиријској операцији активно су учествовале и снаге руске ратне морнарице. Задатак ватреног уништења објеката терористичких група флота је извршавала наношењем удара крстарећим ракетама „калибр-НК” и „калибр-ПЛ” по нарочито важним војним и економским циљевима про-

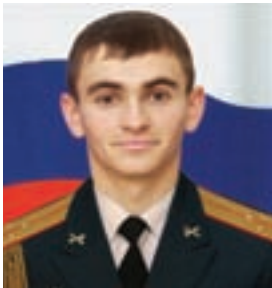
тивника, пре свега у оперативној дубини размештаја њихових снага.

Од октобра 2015. године операцији су се придружила и четири брода Каспијске флотиле: ракетни брод „Дагестан” (тип 11661) и мали ракетни бродови (МРК) „Град Свијажск”, „Углич” и „Велики Устјуг” (тип 21631). У ноћи 6. на 7. октобар са тих бродова изведен је масовни напад са 26 крстарећих ракета „калибр-НК” на 11 објеката терориста. Након три недеље бродови Каспијске флотиле поново су дејствовали лансирањем 18 кр-

старећих ракета на седам циљева, и успешно их погодили.

Након тога су и са бродова Црноморске флоте у Средоземљу, са удаљености од 100 до 150 миља од сиријске обале, континуирано вршена лансирања ракета „калибр-НК” на позиције терориста. Сваки напад састојао се из салве од четири до осам ракета.

Путовање ракета лансираних из акваторије Каспијског мора пролазиле су изнад територија Ирана и Ирака, обилазећи Турску. Даљина лета од места лансирања до циља износила је

У марту 2016. године Русија је сазнала за њоидију њоручника ССО Александра Прохоренка. Он је у њрошњиковој њозадини код Палмире наводио авионе на мети, а када су га њтерористи ошкрили и ошколили, за циљ је руским авионима одредио себе. Александру Прохоренку њада је њосшњумно додељено звање Хероја Руске Федерације.

1.400 до 1.500 километара. Део лета над Ираком углавном је пролазио изнад територије коју је контролисала „Исламска држава”. Без обзира на то, коришћење ваздушног простора договорано је са владама Ирана и Ирака, преко коалиционог координационог центра у Багдаду. Приликом гађања из Средоземног мора ракете су пролазиле изнад територије Сирије,

а даљина гађања износила је од 400 до 900 километара. Према подацима из доступних извора, за време бојевих дејстава са бродова укупно је изведено 25 гађања са више од 140 ракета „калибр-НК”.

У нападима на објекте на територији Сирије од децембра 2015. године учествовале су и дизел-електричне подморнице типа 636 из састава Црноморске флоте. Лансирања су вршена из истих делова Средоземног мора где су се налазили и бродови. Напади крстарећим ракетама „калибр-ПЛ”, по правилу, вршени су из зароњеног положаја салвама од по две до четири ракете. За време ратних дејстава у Сирији руске подморнице извршиле су укупно 12 напада на терористичка упоришта, лансиравши притом око 40 ракета.

КОМАНДНИ КАДАР СА ИСКУСТВОМ СИРИЈЕ

У извештају Министарства одбране Русије из августа прошле године наводи се да је ратно искуство у Сирији стекло 63.012 његових припадника, од којих су готово половина (25.738) били официри. Такође, у сиријској операцији учествовала су и 434 генерала. Кроз војну групацију у Сири-

ји прошли су сви команданти војски војних округа, копнених армија, армије Војновоздушних снага и ПВО, команданти дивизија, као и 95% команданата копнених бригада и пукова. Ратно искуство у Сирији стекло је више од 90% посада армијске авијације (хеликоптери), 87% оперативнотактичке (фронтовске) авијације и 60% авијације далеког домета (стратешке). За време операције коришћена је 231 врста оружја, авијација је извела више од 39.000 борбених летова, у 189 борбених акција учествовало је 86 бродова, 14 подморница и 83 брода за подршку. Захваљујући летовима беспилотних летилица откривено је око 50.000 објеката терориста.

Сирија је за руску армију била огромна могућност за испитивање нових бојевих платформи и система наоружања. Захваљујући честим ротацијама људства, сиријска операција имала је велики утицај на стицање искуства припадника Оружаних снага Русије. Сматра се да ће даље напредовање командног кадра који је у Сирији стекао сопствено ратно искуство тек имати великог утицаја на руску војну мисао и начине доношења тактичких одлука у годинама које долазе.!

Фото: Министарство одбране Русије